

L' AVENÇ

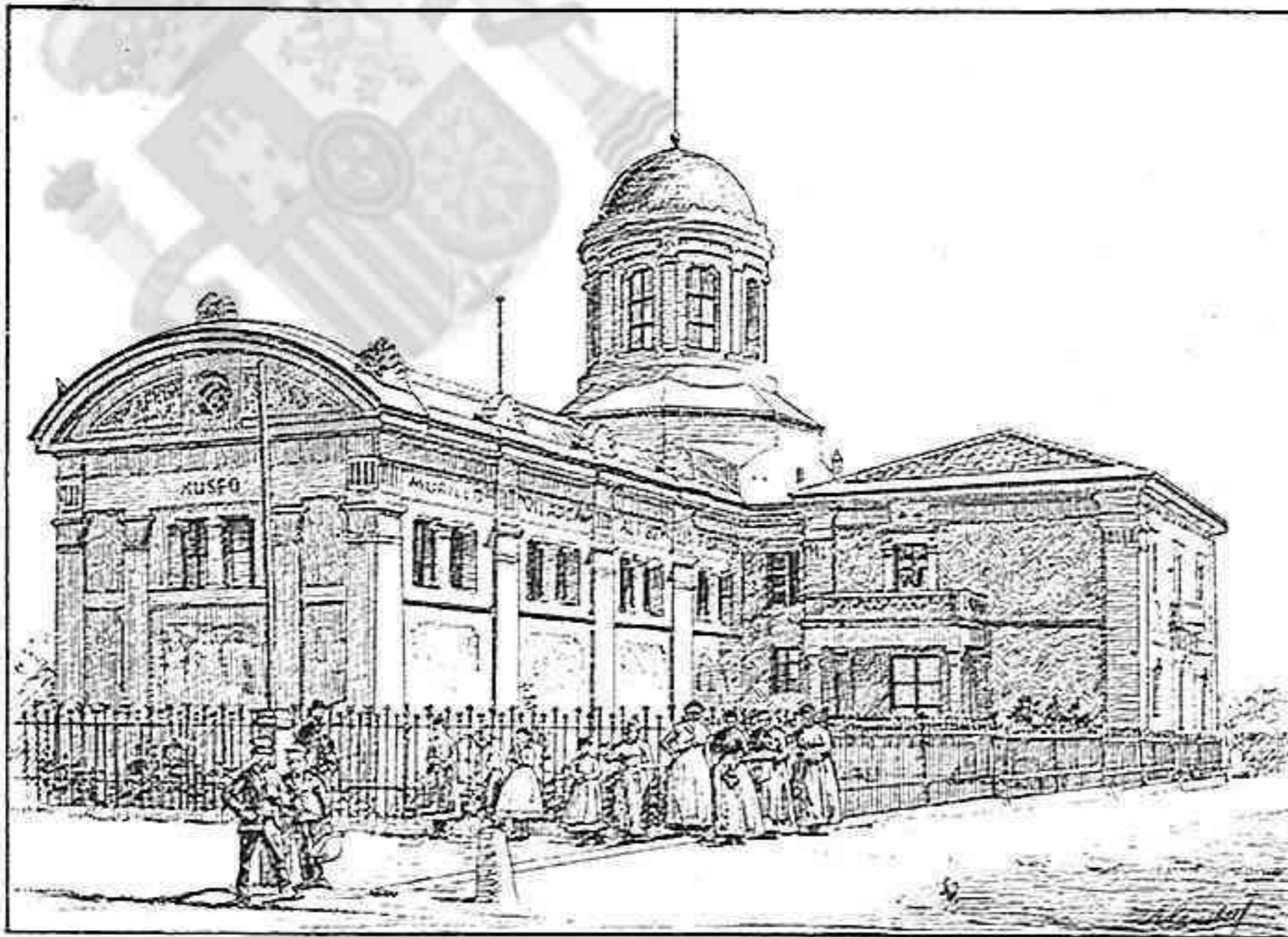
LITERARI * ARTISTICH * CIENTIFICH

REVISTA MENSUAL IL-LUSTRADA

VILANOVA Y GELTRÚ

EN temps molt llunyans fou la Geltrú lo que 'n llenguatge jurídic nomenavan los nostres passats: *un castell*, ço es, una fortalesa baronial voltada de cases y masías, quals moradors eran vassalls de son amo.

Prop d' aquest lloch, com á mitja hora, cap á Tarragona,

Museo-Biblioteca Balaguer

hi havia també en lo sigle XIII lo castell de Cubelles. Alguns hòmens d' aquest impetraren del Rey lo permís de fundar á la vora de la Geltrú una població que no fos del terme d' aquesta, sinó de jurisdicció reyal y apel·lada *la Vila nova de Cubelles*.

Era llavors rey d' Aragó en Jacme 'l *Conqueridor*, molt

Castell de la Geltrú

amich, com es sabut, de donar llibertats y franqueras á las ciutats, pobles y vilas, emperamor de la gran necessitat que tenia d' enrobustir lo bras popular pera emanciparse del jou de la noblesa. Aixís fou com en lo mes d' agost del any 1274 dictá la carta de població per la qual dotava ab una pila d' exencions, llibertats y privilegis als futurs habitants de la *vila nova de Cubelles*.

De llavors á ençá fou la sort d' aquesta, poch més ó menys,

la de totas las vilas del bras reyal: lluytar per la pátria quant lo rey cridava la host; lluytar ab lo baró més acostat,—que ací era 'l de la Geltrú,—quant volia usurpar sos drets; lluytar ab la ignorancia y ab los elements pera conquerir lo progrés á copia de treball, de suhor, de fe y de paciencia. Los vilanovins foren braus pera lluytar en tots terrenos, comensant per esbarallarse ab la mateixa terra que 'ls suportava, porque no hi há en lo terme un pam de cultiu que no sia fet arreballant una capa de roca. Y abans de descubrirse la pólvora y la dinamita, cregueu que era aquest un treball de gegants, que esmolava las unglas de molts generacions d' hòmens.

En las grans guerras que sostingué Catalunya contra Johan II, en lo sigle XV, contra Felip IV, en lo sigle XVII, contra Felip V, en lo sigle XVIII y contra Napoleon en lo sigle XIX, Vilanova feu mostra sempre de ver é indubitable patriotisme.

Quant Carlos III ovri á nostre comers los mercats d' Amé-rica, que fou ovrir la font de la nostra prosperitat, aumentá 'l valor del ví, que en grans quantitats comensá á exportarse, y per consegüent, lo de las vinyas, que bona renda produhían

Rambla

ja als seus possehidors. S' acostumá 'l jovent á anarsen á la isla de Cuba, d' ahont tornaren molts ab bons cabdals y profitable experiéncia en lo negoci. Edificaren novas y ben construhidas casas, feren productius molts terrenos fins llavors erms y abandonats, introduhiren novas industrias, y aixís aná creixent y prosperant la vila molt depressa.

Testimonis d' aquest progrés son las obras literarias del eminent prelat fr. Francesch Armanyá, del célebre y malhaurat poeta en Manel de Cabanyes, del xistós autor dramátich en Francisco de Sales Vidal y las grans empresas industrials y mercantils que recordan los noms d' en Samá, d' en Ferrer y

Vidal, d' en Gumá y tants altres. Com prova ben clara de lo generalisat que está lo benestar en aquesta població, no cal citar sinó 'l luxó de sos casinos de menestrals, tan coneguts per las alegres reunions que s' hi celebran en la temporada de Carnaval. Aquest es proverbialment joyós y animat á Vilanova. Res pot donar una idea tan exacta del carácter expansiu y democrátich de las poblacions marítimas de Catalunya com aquells días y aquelles nits en que tots los habitants de la vila ballan sens parar, sens cansarse, sens que la més petita baralla torbi 'l goig que á tots anima, ni comprometi 'l bon nom de que 'ls feu dignes sa cultura. En aquells días tothom se diverteix sens pensar en altra cosa: las classes se confonen, los partits se barrejan. Fins quant més excitadas estavan las passions políticas, en temps de la Revolució, lo Carnaval posava la pau y treva entre 'ls combatents, fentlos oblidar las diferencias d' opinió desde 'l dijous gras fins al dimecres de cendra.

Vilanova, com filla del treball, es una població essencialment democrática, y aquest sentiment se veu reflexat en sas costums, com en lloch del món s' hi puga veure.

En lo que pertoca al cultiu de la inteligencia, no hi há gayres capitals de provincia en tota Espanya que se li pugan posar al costat. Los vilanovins ensenyan ab llegítim orgull als forasters las grans y ben montadas Escolas que costejá 'l benemérit patrici D. Joseph Tomás Ventosa, lo magnífich y grandió Col·legi de segona ensenyansa,—regentat per los PP. Escolapios,—espléndit donatiu de D. Salvador Samá, primer marqués de Marianao, y la ja famosa biblioteca Balaguer, aplech de riquesas científicas, literarias y artísticas, que ha estat la admiració de quants personatges nacionals y estrangers l' han visitada. Si 'l nostre benvolgut amich, l' excelentíssim Sr. D. Víctor Balaguer, no fos home polítich, ni historiador, ni poeta, ja 'n tindria prou ab aquesta fundació pera que son nom passés á la posteritat ab corona de gloria.

Dels caritatius sentiments dels vilanovins se 'n parla en todas las historias de nostras grans calamitats, quant lo flagell de la guerra ó de la epidemia, ó dels ayguats y terratrémols ha assotat alguna regió d' Espanya ó de sas colonias. Mes en la població mateixa 's veu prou la grandesa de sa caritat en son gran Hospital, enriquit ab moltas y molt ricas deixas y en

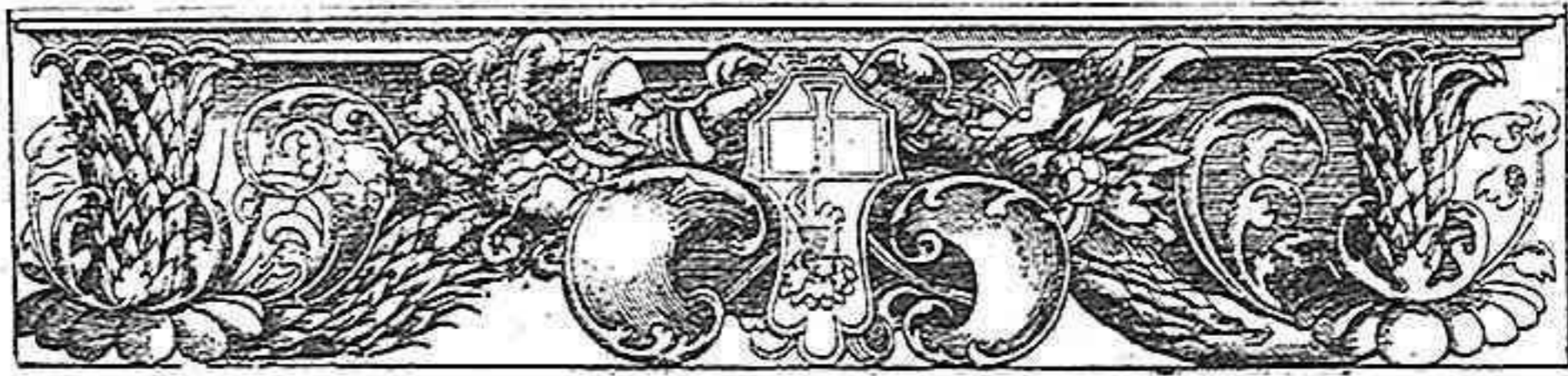
sa magnífica *Casa d' Amparo*, hont tants vells troban aculliment y tantas criaturas hospitalitat y educació completa.

No es Vilanova una excepció en la nostra Catalunya; mes cal ferli justícia posantla entre las primeras del Principat per son geni treballador y progressiu y sa gloriosa cultura.

J. COROLEU

Barcelona, 14 de maig de 1889

DESDE CASA MEVA

AMICH DIRECTOR:

VOS voleu que treballi pera L' AVENS, com en sas primeras campanyas. Sigui: però no espereu res més que lo que pot darvos lo qui, com jo, apartat avuy per avuy de lo que hem convingut en dirne vida pública, se reduheix á observar desde casa seva. Si las observacions resultan fredas y fins pessimistas, decidiu vos mateix si s' ha de atribuir als meus ulls ó á lo que veuen.

¡Y, de bona fé, que n' han passat de cosas! Tranquil en lo meu observatori, he vist als directors de Barcelona, convertits en veritables guapos d' Andalusía, voler fer la competencia á las grans nacions del món, y apressurar la celebració d' una Exposició, que van batejar d' universal, pera no fer tort á la de París, ¡pobreta! que acaba d' obrirse ab més entradas en un sol día, que la barcelonina en dos mesos. Si al observar aixó, van venirnos á la memoria aquellas criaturas que no pegan cops de cap á las parets per no fer mal á la pedra, al sentir que un dels capitostos del catalanisme actual, demanava gratitut á Castella per no haverla conquistada d' una sola allargada de má, vam recordar al portugués del cuento, que perdonava la vida al castellá si 'l treya del fons del pou, desde ahont cridava. Desde casa meva he vist á una part dels que més baladrejan catalanisme, doblegant la espinada y arrossegantse als peus d' un rey Borbón y encatífant carrers y plassas, á la entrada de sa mare y guardadora, ab una pluja de versos cortesans. Los he vist retrassant los Jochs Florals de la diada

clàssica, ab lo sol objecte de convertir la solemnitat literaria en una manifestació adulatoria, tan rebaixada per los aplaudiments fora de lloch y temps, com per las fanfarronadas y amensas inoportunas y extemporàneas. Los he vist moure gran fressa ab un missatge arqueològich, que té tanta aplicació al modo de ser social d' avuy, com las arcas de nubia de tres sigles enrera pera guardar las robas de las donas elegants del día. Los he vist més tart prenent aprofitar la indignació que en lo pays deurían haver produhit alguns articles del nou Còdich civil, y no conseguint res més que fer moure alguns elements dels partits extrems, dels carlins y dels pactistas, desitjosos uns y altres de portar á llur molí las ayguas que passen entre la glassada indiferencia de Catalunya. Los he sentit renegant constantment y ab grans escarafalls de la política, en tant que, fins los més inofensius de llurs poetes, convertits en arbitristas, prenent cambiar la organisació, y més encara, de la pàtria, en quatre versos mal girbats ó en discursos més feixuchs que pesants, plens de falsetats y heretjias històriques.

Tot aixó y moltíssim més he vist desde casa meva, y, creyéume: fins estant apartat de tot, unas vegadas se m' ha entristit lo cor, y altres m' han pujat á la cara los colors de la vergonya. ¡Pe 'l camí que 's segueix, no arribará pas á port la nau del catalanisme!

Tal com aquest avuy se mostra, si per un costat es fidel reflexo del rebaixament moral é intelectual á que ha arribat una bona part de la nostra gent, per l' altra tendeix més y més cada día á divorciarse de lo poch que 's mou y s' agita entre nosaltres. Aplaudeix ab estrépit l' escampall de la nostra fortuna comunal en bojerias de vanitat y grandesas, y s' entusiasma ab la ilusió de retornar als temps dels besavis, com si pera Catalunya no haguéssin passat los anys, y com si durant tot lo que va de sigle no haguéssim lluytat al costat de tots los demés pobles civilisats pera entrar en la vida moderna. Tan aviat troba que Barcelona pot empéndresho tot, fins cosas tan costosas que farían tremolar á Londres y París, com cambiant de to, afirma molt sério, que estem completament arruinats, y que 'ls *nostres sayons* no 'ns han deixat ni un bossí de pa pera entretenir la gana. Quan ajuda á la orgia de que som víctimas, s' hi rebeja com los més degenerats y descastats

dels que 'ns tréuhen lo such; quan pretén fer programa, presenta lo més sólit tan cubert de pols y fins de trenyinas, que no es capás de tentar á ningú que tingui una mica d' afició, sinó á altra cosa, á la estética. S' aparta, segons diu, horrorisat de tot lo que fa olor de política, però aixó no l' hi impideix fer lo càlido gras á qualsevol partit que, com lo carlí ó 'l conservador, vagi tan polsós y entrenyat com ell. Aixís s' explica que, ab tot y ser eco del rebaixament moral é intelectual d' una gran part de la nostra gent, sas manifestacions quedin sempre sens ressonancia, y visquin sos representants sempre aislats completament del poble, que ni tan sols vol escoltársels. Véus aquí, amich Director, perque vos deya que unas vegadas m' ha entristit lo cor, y otras m' han pujat á las galtes los colors de la vergonya. Lo primer efecte me l' han produhit la pols y las trenyinas; lo segón, lo rebaixament, las concupiscencias y las adulacions als poderosos.

Y ben mirada la cosa, lo catalanisme de que m' ocupo no pot pas fer més que lo que fá. No pot ser una protesta contra la immoralitat y 'l desgovern, puig lo qu' ell aplaudeix á casa nostra, es tan dolent ó pitjor que lo que 's fa á Madrid. La administració central está malament, però la que aplaudeixen certs catalanistas, prenenthi fins part com empleats ó disfrutant de sos efectes, está encara molt pitjor. Entre mitj de la gran bacanal á que s' han entregat los patrocinats dels catalanistas de quins parlém, pagant la pobra pubilla, sols duas cosas han pogut deixar mitj satisfets als que volém anar pe 'l camí recte: la gestió económica de la part oficial de la Exposició, y l' expedient del Hotel Internacional. D' aquella han sobrat molts diners, y dels gastats se n' ha donat comptes clars; y en lo segon, ni s' hi va jugar mentres va durar, ni s' ha pogut *chanchullejar* acabat lo terme. Una y altra cosa no dependían de la gent nostra, sinó de la de Madrid. Al comparar tal moralitat relativa ab tot lo que ha dependit de casa, los que hem tingut ilusions no podém pas deixar d' abaixar lo cap, y confessar avergonyits, que 'l catalanisme á la moda ha perdut tota classe de drets pera protestar contra 'ls abusos de la administració espanyola.

Si no pot ser una protesta, tampoch pot ser una queixa pe 'ls danys que 'ns haji causat lo centralisme. Segons ell, las

mostras que han donat de vida nos han posat al nivell, sinó més amunt, de las nacions més poderosas. Los fruyts del nostre treball fan la pols á llurs similars, y la nostra activitat es la admiració dels *Yankees*. Si hem jugat á congressos, en ells hem posat de manifest una activitat intelectual que han de envejarnos los pobles més civilisats. ¿A que vé, donchs, lo catalanisme? Si som avansats, rics y sabis, ¿per qué hem de queixarnos? Al qui 's troba bé y progressa, jamay li acut voler cambiar de posició. Deixar lo segur per lo incert es sols propi dels que están tocats de bojería.

Véus aquí, amich Director, perque tots los crits que fan los catalanistas que avuy s' agitan, se perden en l' espay. Los satisfets no se 'ls escoltan; als que se 'ls escoltarían, no 'ls satisfán. Fins la qüestió del Códich civil que hauría pogut ferse simpática, l' han presentada tan polsosa y entrenyínada, que la agitació promoguda no s' ha enfonzat gens á la nostra terra. Aquesta no está pas pe 'l Códich castellá, però tampoch está pe 'l retrocés que se li ha predicat ab la excusa del Códich. Vol l' esperit catalá de las lleys, pero no li agrada la vestidura feudal y passada de moda de molts d' ellas.

¡Pobre pays si se segueix un quant temps més pe 'l camí actual! Jo dupto de que avuy s' hi sigués á temps, però estich ben segur de que no s' hi será demá. L' únich obstacle á la immoralitat y rebaixament que s' ha apoderat de la nostra terra, sería lo regionalisme, però lo regionalisme expansiu, generós y acomodat als temps d' avuy, y aqueixa idea saludable ha caygut en mans dels que fan tot lo possible pera presentarla repulsiva. En lloch de predicar germanor, demanan odis de rassa: en lloch de buscar en la historia precedents, no hi buscan més que fets, que falsifican després pera accentuar llurs passions mesquinas. Volen exhaltar al poble fentli malehir la memoria de Felip V, ó benehir la de qualsevol arxiduch ó arxiduesa d' Austria, y l' poble, per fortuna, ni s' hi interessa, puig que si odis ó amors sent, los guarda pera cosas é institucions més d' avuy y que més de prop lo tocan. Exagerats sempre, si l' un día posan als núbols l' avens de Catalunya, l' endemá que 'ls convé ne fan un quadro tan trist, que si tan sols la meytat sigués real, hauríam de despoblarla.

Ningú 'n fa cas. Un día 's creuhen con moure 'l mon vuydant

en un discurs ó missatge tot lo fel de llurs pits, y 'ls poders públichs ni 'ls forman una mala causa *pro formula*, ni fan que ningú 'ls combati. Publican llibrets y més llibrets, de versos y de prosa, y 'l públich los deixa tranquils en los aparadors dels poch's llibreters que 'ls venen. Se juntan un día tots pera fundar un teatro, y en lo mateix local en que ells s' han arruinat s' hi presenta una companyia flamenca de mala mort, y 's cansa materialment d' omplirse la bossa.

Molt podria allargar, amich Director, aquesta carta ja massa llarga. Vos encara teniu alguna confiansa, y per aixó esteu á la bretxa. Feu bé. Y si per gran sort logressiu netejar al catalanisme que avuy s' usa una mica tan sols de la pols que 'l fa poch simpátich, encara que lo vostre esforç resultés perdut entremitj del rebaixat indiferentisme general, sempre ne treuriau la ventatja de la satisfacció íntima, y seria una petita satisfacció per tots aquells,—y som molts,—que 'ns estem retirats á casa nostra, observant si algun día passa aqueix mal ayre que enmustiga y crema totas las cosas de la terra.

Sempre vostre amich afectíssim,

V. ALMIRALL

CANSÓ

Aquesta terra 'ls avis
un jorn sembrarla van;
les eynes son antigues,
però l' anem conrant;
del fruyt qu' un día llevin
los nets se 'n gaudirán.

Per 'vuy la feyna, per demá 'ls esplets...
fèm com los avis: treballèm pe 'ls nets.

La llengua desxondiren
dormida pe 'ls escons;
com riu exit de mare
corria ab ses cansons...
les llengues fan miracles,
les llengues son nacions.

Per 'vuy la feyna, per demá 'ls esplets...
fèm com los avis: treballèm pe 'ls nets.

La plana y la montanya
ressonan á sa veu:
lo poble s' hi desperta
y esclau y pobre 's veu...
del más que hi ha hagut lladres,
quí aturará l' hereu?

Per 'vuy la feyna, per demá 'ls esplets...
fèm com los avis: treballèm pe 'ls nets.

Companys, ha arribat l' hora;
lo temps es de combat;
ab veu de mort y angúnia
la pátria 'ns ha cridat...
corrèmhí, però als avis
primer fèm l' amistat.

Per 'vuy la feyna, per demá 'ls esplets...
fèm com los avis: treballèm pe 'ls nets.

J. Mather

MOVIMENT REGIONAL

Desde nostra passada revista, las protestas contra 'l nou Códich Civil s' han estés per tota Catalunya. De l' Empordá fins al Ebro, son ja gayrebé innombrables las vilas en que hi ha tingut lloch alguna reunió en contra del desgraciat códich que se 'ns obliga.

Y res hi ha valgut. Ni 'l ben organísat *meeting* que celebrá la incansable *Lliga de Catalunya*, ni las fullas volants que ha espargit, ni 'l clam general que de tantas corporacions de Catalunya, Aragó y otras provincias, s' ha aixecat unánim pera protestar de semblant imposició. Lo projecte de Códich ha anat seguint sos trámits fins á arribar á sa aprobació. Una altra volta la victoria per la forsa.

Lo mateix día 24 de Mars, en que 's celebrá 'l *meeting* pera protestar del Códich Civil, en lo teatre de Novetats, tingué lloch en lo Palau de Bellas Arts, l' acte d' entrega á D. Frederich Soler de la medalla conmemorativa del premi concedit per la «Academia Española» al drama «Batalla de Reynas»; que si bé s' hi trobava á faltar l' assistencia de personas caracterisadas com era natural en un acte de galantería literaria, estigué ab tot ben concorregut.

Lo día 5 del corrent, se celebrá la festa dels Jochs Florals, en la que tot semblá fret al costat del notable discurs del President del Consistori, D. Angel Guimerá, interromput á cada pas pe 'ls picaments de mans de la concurrencia. Lo discurs es fet ab molt art, y malgrat sa llargaria no decaygué un instant l' entusiasme dels que l' escoltavan; ab tot y ser en detriment del efecte estétich que totas aquellas amenessas y valentías no fossen ditas ab forta veu y ab ademans de tribuno per llur mateix autor. ¡Quína llástima que tants conceptes rodons y atrevits pera encendre en amor patri á tot catalá, no sigan sempre basats en cosas justas y que més de una volta exagerin ó falsejin algun fet de nostra historia!

¡Ah! no creyém que aixís poguém posarnos en camí d' obtenir res práctic per nostra Catalunya. No será treyent una vegada més á llum las que ja s' han fet frases de caixó que usem á tothora, pera reivindicarnos, ni llasant contra 'ls castellans amenessas inoportunas, que lograrém tréurens del damunt lo jou opressor, ni netejar de nostre poble l' esperit castellá, que per desgracia té encara arrels massa fondas en nostras costums y en nostre carácter.

Després del discurs del president, s' anaren llegint las poesías premiadas, passant casi totas desapercubudas, que no contenen una idea totas plegadas que puga posarse al costat d' ell.

Y deixémnos de parlar dels Jochs Florals, fent vots pera que enguany sigan més sortosos los que han fet treballs d' estudi que no ho foren l' any passat; puig més mereixedors son de imprimirse, que no pas alguns treballs d' imaginació que s' assemblan en tots los certámens.

BIBLIOGRAFIA

DERECHO CIVIL ESPECIAL DE BARCELONA Y SU TÉRMINO.—*Compilación metódica y comentada de los Privilegios, Fragmáticas, Reales cédulas, Usos y Costumbres de la ciudad de Barcelona vigentes en el día, con un apéndice en el que se insertan varios documentos hasta hoy no publicados, y un mapa del término jurisdiccional en materia civil de la expresada ciudad, por D. JUAN MALUQUER VILADOT, abogado etc., etc.—Barcelona. Imp. «La Renaixensa» Luclá, 13, bajos.—1889.*
Un vol. de 25 X 16 centimetr. y XVI-271 págs., 7'50 ptas.

Es una obra de gran utilitat, ara que ab las desgraciadas teorías unitaristas se va atentant desde Madrid contra 'ls drets especials de las regions espanyolas. Bo es conéixer la manera com debem regirnos en materia civil á Barcelona y possehir un un recull de las instituciones que no han sigut encara derogadas.

Los tres *concejales* lletrats que per encárrech de nostre Ajuntament emitiren dictámen sobre aquesta obra, la elogian justament per «son carácter purament local; sa novetat; los interessants datos que acumula sobre la veritable extensió del terme de Barcelona, civilment parlant, y sobre altras materias no menys importants, com la de la patria potestat y la llegalitat dels fills: los documentos históricos que publica, varios d'ells fins avuy poch menys que desconeguts; son bon método, claretat de concepto y fons estudi que demuestra en conjunt.»

En la *nota final* parlant del apéndice diu l' autor que tot lo en ell contingut no ha vist fins ara la llum pública en cap obra. De aquesta afirmació deu traures los documentos n.ºs 4 á 7 que son del *Libre de coses asanyalades*, y las *Ordinacions d' en Sancta Cilia*. Lo «Mapa del territori de Barcelona» deixa molt que desitjar.

ASOCIACIÓN ARTÍSTICO-ARQUEOLÓGICO BARCELONESA. ALBUM DE LA SECCIÓN ARQUEOLÓGICA DE LA EXPOSICIÓN UNIVERSAL DE BARCELONA. *Con un Catálogo de objetos por el orden alfabético de expositores.—Año 1888.—Barcelona. Imprenta de Jaime Jepús, calle del Notariado, 9. 1889.—Un vol. de 25 X 17 centimetr., 140 págs., y 172 heliografías, encuadernat, 50 ptas.*

—ALBUM DE LA INSTALACIÓN ARTÍSTICO-ARQUEOLÓGICA DE LA REAL CASA EN LA EXPOSICIÓN UNIVERSAL DE BARCELONA. *Con un Catálogo razonado.—Año 1888.—Barcelona. Imprenta de J. Jepús, Notariado, 9. 1889.—Un vol. de 25 X 17 centimetr., 140 págs., y 70 heliografías, encuadernat, 30 ptas.*

No se sab com elogiar la constancia y bon gust ab que tan patriótica Associació ve enriquint cada any nostra terra ab albums de reproduccions d' objectes artístichs ó arqueològichs. Es curios veure que mentre las casas editorials més fortas de Bar-

celona's dedican á publicar sols obras aventureras de carácter general, especulant á la vegada sobre la bossa y la inteligencia del públich, algunas corporacions contant ab reduhit capital en caixa y vencent grans dificultats, se dedican á obras de mérit y d' empresa.

Los dos álbuns que 'ns ha donat enguany la *Arqueològica*, son ja de molta importancia y cost. En ells s' hi han reproduhit gayrebé tots los objectes de valor histórich ó artístich que formaren la Secció Arqueològica de nostra passada Exposició. La casa Audouard, que s' ha encarregat aquest cop de las heliografías, ab tot y haver reproduhit alguns objectes ab maravellosa minuciositat, ja sia per las malas condicions del local ó per la distribució d' objectes no n' ha eixit, en conjunt, tan ayrosa com la Societat Heliogràfica en algun dels álbuns darrers.

Acompanya l' álbun primer, una introducció firmada per lo sabi arqueólech I. Puiggarí, en que s' estudian en globo los objectes reproduhits; després, una llista dels expositors y llurs instalacions y un catálech de las láminas del álbun. Aquestas, s' han dividit en los grupos següents: Pintura, tapissería, robas y brodats, llibres y manuscrits, escultura, objectes litúrgichs, cerámica y cristallería, ferreteria, mobiliari, alhajas y joyas.

En l' álbun de la Casa Real, s' ha seguit lo mateix sistema, acompanyant cada lámina de una explicació en full separat, y distribuhintlas en las següents seccions: Pintura, miniatura, llibres, tapissería, robas, escultura, mobiliari y armería.

Gracias als esforsos de la esmentada Associació, ha quedat reproduhit un nombre important d' objectes d' art catalá, que poden servir de profitós estudi pera tothom. Agrahím de cor á la *Arqueològica* lo servey que ha fet al públich, donant á conéixer las preciositats reunidas ab motiu de la Exposició Universal, que tal volta may més podrém examinar com alashoras.

LA SEZIONE RETROSPETTIVA D' ARTE NELLA ESPOSIZIONE DI BARCELLONA.
Relazione a S. E. il Comm. Luigi Miceli, Ministro di Agricoltura, Industria e Commercio. di RAFFAELE ERCULEI direttore del Museo Artistico Industriale.—
Estratto dagli «Annali dell' Industria e Commercio».—Roma. Tipografia Eredi
Botta—1889.—Un fasc. de 23 ½ X 15 ½ centimetr., y 81 páginas.

Lo Sig. Erculei, que tinguerem per hoste durant la passada Exposició á Barcelona y que doná á conéixer sa erudició y bon sentit en materia artística y arqueològica en las duas conferencias que feu en lo Saló de Congressos, sobre l' art romá en temps d' August; aprofitá son temps estudiant la Secció Arqueològica y publicantne una bona noticia en la memoria que anunciém.

Després de fer justament la salvetat de que 'l grupo XXII de la Exposició, no comprenía *Ciencias y arts prehistóricas* (nom que duya per vergonya nostra é ignorancia de qui feu la classificació), sinó *Arqueología y arts industrials*; entra á parlar ab cert deteniment de lo més notable que va incloure; per lo que suposa possehir coneixements especials sobre l' art espanyol, encara que no fins al punt de veure prou clar lo que caracteriza l' art de la regió catalana.

Aquesta memoria, té la particularitat de aportar algun dato desconegut y útil

pera l' estudi de nostras arts industrials, végis p. e. lo que diu al parlar de vidriería, págs. 65-69.

Actualment s' está publicant una traducció francesa d' aquest treball en lo *Courrier de l'Art* de París, á partir del n.º 10.

ROMANCERO DE DON JAIME EL CONQUISTADOR, POR ADOLFO LLANOS. *Premiado en público certámen por la Academia Española é impreso á sus expensas.— Madrid. Imprenta y fundición de M. Tello. 1889.—Un vol. de 17 X 10 ½ centímetr., y 190 págs., 3 ptas.*

Arribará, si ja no hi som, que l' ésser premiat per la «Academia Española» no será cap recomanació per un llibre. Lo que 'ns ocupa es senzillament un de tants que estant lluny de ser dolent, ho está molt més de ésser bó.

Fins armat de la mellor bona fé, se fa difícil trobar en aquest *Romancero* cap qualitat que 'l fassi sobressortir del nivell ordinari. L' autor deu conéixer de segona ma la historia y llegendas sobre nostre gran rey; la personalitat d' aquest, resulta mal dibuixada, y ni 'ls versos son massa ben fets.

Peró lo pitjor del cas, es que 'l Sr. Llanos s' ha estalviat molta feyna al compendre son *Romancero*, aprofitantse de un romans histórich, sobre lo mateix rey En Jaume, escrit per D. Miquel Amat y Maestre y publicat á Alicante en 1876. Com á mostra de las facultats poéticas del Sr Llanos y pera termenar, reproduhim de costat algunas estrofas de una y altra obra.

DON JAIME EL CONQUISTADOR

Romance Histórico, por M. Amat.
Pág. 35

Veinte millas mar adentro
La flota real se encuentra,
Cuando de improviso salta
Viento contrario, y arrecia:

Y tanto... que los pilotos
Y cómitres aconsejan
Al rey, que vuelva la escuadra,
Sin tiempo perder, á tierra

.
.

Torna á los mares la calma
Se disipa la tormenta ..
Y sin perder una nave
Arriba la escuadra á tierra.

Por A. Llanos.
Pág. 45

Veinte millas mar adentro,
Debajo de negras nubes
Se ve la famosa flota
Que á la expedición conduce.

Muestra el piloto á Don Jaime
Del rayo la viva lumbre,
Las enfurecidas olas
Que levantándose rugen.
—«Señor, volvamos á tierra: etc.

.

Amanece. Todo es calma,
No se ha perdido ni un buque,
Y en el sereno horizonte
Brillan las costas azules.